

Riktlinjer för små avloppsanordningar i Bodens kommun

Antagen av miljö- och byggnämnden 2015-09-08, § 75

Bodens
kommun

Innehållsförteckning

Inledning	3
Strategiska dokument.....	3
Nationella	3
Lokala	4
Anmälnings- eller tillståndplikt	4
Riktlinjer för små avloppsanordningar	4
Bedömning av skyddsnivåer.....	4
Krav vid normal- respektive hög skyddsnivå	6
Grundkrav	6
Miljöskydd	6
Hälsoskydd.....	7
Undantag från krav på rening av kväve	7
Bedömningsgrunder vid nyanläggning av avloppsanordningar	8
Dimensionering	8
Utsläppspunkt.....	8
Slutna tankar	8
Avloppsanordningar med omfattande skötsel	8
Avloppsanordningar med ny reningsteknik.....	8
Avloppsanordningar för BDT-vatten	9
Bedömningsgrunder för befintliga avloppsanordningar	9
Avloppsanordningar utan beslut.....	9
Förbud mot utsläpp till bristfälliga avloppsanordningar.....	9
Kommunalt avlopp och gemensamhetsanläggningar	10
Kommunalt avlopp.....	10
Gemensamhetsanläggningar	10
Bilagor.....	10
Bilaga 1. Exempel på avloppsanordningar	10
Bilaga 2. Lagstiftning och miljömål.....	10

Inledning

Avloppsvatten är ett samlingsbegrepp för olika sorters förorenat vatten. Spillvat-
ten från hushåll är en typ av avloppsvatten som innehåller bland annat bakterier
och näringsämnen.

Med en avloppsanordning avses en anordning som renar avloppsvatten från hus-
håll innan utsläpp. Utsläpp från bristfälliga avloppsanordningar ger upphov till
negativa miljö- och hälsoeffekter som till exempel förorening av dricksvattentäk-
ter, badplatser samt övergödning av vattendrag.

Små avloppsanordningar är enligt Naturvårdsverkets allmänna råd (2006:7) en
avloppsanordning för behandling av hushållspillvatten från enstaka hushåll och
från gemensamhetsanläggningar dimensionerade för upp till 25 personekvivalen-
ter (pe). Havs och Vattenmyndigheten, som har tagit över ansvaret för tillsyns-
vägledning för små avloppsanordningar, anser dock att allmänna råden kan an-
vändas för avloppsanordningar dimensionerade för upp till 200 pe. Dessa riktlin-
jer bör därför tillämpas vid tillsyn och prövning av avloppsanordningar dimen-
sionerade för upp till 200 pe.

Enligt Tekniska förvaltningens slamtömningsregister finns i dagsläget cirka 1600
fastigheter med små avloppsanordningar i Bodens kommun. Genomförda av-
loppsinventeringar har dock visat att det finns ett stort antal fastigheter med av-
loppsanordningar som inte går att tömma och därmed inte finns med i registret.

Det är angeläget att samtliga avloppsanordningar i kommunen inventeras och att
åtgärder för att minska utsläppen genomförs.

Syftet med dessa riktlinjer är att säkerställa enhetlighet i bedömning och hand-
läggning samt att små avloppsanordningar uppfyller höga men rimliga krav på
miljöskydd, hälsoskydd, resurshushållning och säker funktion.

Strategiska dokument

De strategiska dokument som styr arbetet med handläggning av enskilda avlopp i
Bodens kommun och framtagande av dessa riktlinjer utgörs av:

Nationella

- Miljöbalken (1998:808) med tillhörande förordningar
- EU:s ramdirektiv för vatten (2000/60/EG)

Anmälnings- eller tillståndplikt

- Naturvårdsverkets allmänna råd om små avloppsanordningar för hushållsspillvatten (2006:7)
- Naturvårdsverket – Små avlopp. Handbok till allmänna råd, 2008:3

Lokala

- Lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön för Bodens kommun (25 FS 2010:37)
- Avfallsplan (2008)
- Renhållningsföreskrifter (2008-11-01)
- Lokala miljömål för Bodens kommun (KF 2006-09-18 § 143)
- Skyddsföreskrifter för vattentäkter
- Vattenskyddsområde med tillhörande skyddsföreskrifter för Kusöns grundvattentäkt i Bodens kommun (2010-11-29)

Anmälnings- eller tillståndplikt

För att inrätta en avloppsanordning med ansluten vattentoalett krävs tillstånd från miljö- och byggnämnden. Särskilda regler för tillståndplikt finns i lokala hälsoskyddsföreskrifter samt i skyddsföreskrifter för vattenskyddsområden.

För att inrätta en avloppsanordning för BDT-vatten (Bad-, Disk- och Tvättvatten) samt vid ändring av en avloppsanordning som medför en väsentlig ändring av avloppsvattnets mängd eller sammansättning ska en anmälan göras till nämnden. Inrättandet eller ändringen får påbörjas tidigast 6 veckor efter att anmälan gjorts.

Riktlinjer för små avloppsanordningar

Bedömning av skyddsnivåer

Ett områdes känslighet för avloppsutsläpp delas in i två nivåer; normal respektive hög skyddsnivå. Den aktuella platsens känslighet för avloppsutsläpp avgör vilken skyddsnivå som ska gälla för hälsoskydd och miljöskydd. Skyddsnivån för hälsoskydd behöver inte vara densamma som för miljöskydd.

Vid bedömning av skyddsnivå ska både förhållandena i det aktuella fallet och i det aktuella området tas i beaktande.

Grundkravet är att en avloppsanordning ska klara normal skyddsnivå. Krav på hög skyddsnivå ställs endast vid nyanläggning av avloppsanordningar. En befintlig anordning som fungerar enligt gällande beslut behöver inte uppgraderas för att uppnå funktionskraven för hög skyddsnivå.

Riktlinjer för små avloppsanordningar

Om ett eller flera av nedanstående kriterier uppfylls bör hög skyddsnivå gälla:

1. Utsläppet från anordningar av aktuell typ kan befaras ha negativ inverkan på det skyddade intresset i ett område som enligt 3 kap. 2 § förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön är upptaget i registret över skyddade områden.
2. Andra yt- eller grundvattentäkter för dricksvatten än sådana som avses i 1, finns inom anordningens påverkansområde och anordningen kan befaras bidra till olägenheter vad beträffar tillgången till vatten eller vattnets kvalitet i dessa täkter, såsom dricksvatten till djur.
3. Skyddsintresset för områden som är skyddade enligt 7 kap. MB medför ett behov av särskilda försiktighetsmått.
4. Utsläpp av renat avloppsvatten sker direkt, utan föregående fördröjning i exempelvis dike, till känsligt ytvatten, t.ex. nära badplats.
5. Den sammanlagda belastningen i området är eller riskerar att bli, hög på grund av antalet utsläppskällor; exempelvis inom s.k. omvandlingsområdet där fritidsbebyggelse har omvandlats till permanentbostäder och där detta kan medföra successivt försämrade vattenkvalitet eller -kvantitet.
6. Recipient eller omgivning är känslig av andra skäl.

Hög skyddsnivå ska gälla i följande områden:

Med avseende på hälsoskydd

- Inom grundvattenförekomster.
- Inom kända vattenskyddsområden och planerade vattenskyddsområden.
- Inom samlad bebyggelse, där det finns risk för förorening av enskilda vattentäkter samt dricksvattentäkter för tamdjur
- Där betande djur vistas i anslutning till utsläppspunkten
- Inom 100 meter från strandlinjen vid badplatser (vattnets väg)
- Inom 100 meter från Luleälven

Med avseende på miljöskydd

- Inom grundvattenförekomster.
- Inom kända vattenskyddsområden och planerade vattenskyddsområden.
- Inom 100 meter från Råneälven med biflöden (natura 2000 område).
- Inom 100 meter från strandlinjen vid Bodensjöarna (Bodträsket, Buddbyträsket, Svartbyträsket) och Vittjärvträsket.
- Inom 100 meter från vattendrag som enligt Vattenmyndighetens, Bottenvikens vattendistrikt, inte uppnår god ekologisk status med avseende på näringsämnen och/eller syrgasförhållanden.
- Inom 100 meter från Luleälven

Krav vid normal- respektive hög skyddsnivå

Grundkrav

Nedanstående krav bör alltid gälla oavsett vilken skyddsnivå som relateras till den aktuella platsen.

- Dag- och dränvatten leds inte till avloppsanordningen.
- Avloppsanordningen är, med undantag för eventuell infiltrerande del, tät för att hindra in- och utläckage av vatten.
- Avloppsanordningens funktion är enkel att kontrollera.
- Avloppsanordningen är utformad så att underhåll och service underlättas.
- Avloppsanordningen anläggs på ett sådant sätt och på en sådan plats att dess funktion kan upprätthållas under anordningens livslängd.
- Avloppsanordningen åtföljs av en drift- och underhållsinstruktion från leverantören som innehåller de uppgifter som behövs för att säkra anordningens funktion. Normalt bör uppgifter som framgår av bilaga 2 ingå.
- Avloppsanordningen är, i den mån det behövs, försedd med larm om det uppstår drift-, eller andra funktionsstörningar. Ett larm bör alltid finnas som varnar innan en sluten behållare för avloppsvatten har blivit full.
- Det finns möjlighet att ta prov på det avloppsvatten som kommer ut från anordningen i annat fall än när avloppsvattnet leds till en sluten behållare.

Miljöskydd

Normal skyddsnivå

Nedanstående krav bör gälla vid normal skyddsnivå med avseende på miljöskydd

- A. Teknik som begränsar användningen av vatten används, t.ex. vattensnåla armaturer.
- B. Fosfatfria tvättmedel och hushållskemikalier används.
- C. Avloppsanläggningen kan förväntas uppnå minst 90 % reduktion av organiska ämnen.
- D. Avloppsanläggningen kan förväntas uppnå minst 70 % reduktion av fosfor.
- E. Avloppsanläggningen möjliggör återvinning av näringsämnen ur avloppsfraktioner eller andra restprodukter.
- F. Åtgärder vidtas för att minimera risk för smitta eller annan olägenhet för djur.

Riktlinjer för små avloppsanordningar

Hög skyddsnivå

Utöver vad som anges i A-C, E och F bör nedanstående krav gälla vid hög skyddsnivå med avseende på miljöskydd

- G. Avloppsanläggningen kan förväntas uppnå minst 90 % reduktion av fosfor.
- H. Avloppsanläggningen kan förväntas uppnå minst 50 % reduktion av kväve.

Hälsoskydd

Normal skyddsnivå

Nedanstående krav bör gälla vid normal skyddsnivå med avseende på hälsoskydd

- A. Utsläpp av avloppsvatten medverkar inte till en väsentligt ökad risk för smitta eller annan olägenhet, t.ex. lukt, där människor kan utsättas för det, exempelvis genom förorening av dricksvatten, grundvatten eller badvattnet.
- B. Den hantering av restprodukter från avloppsanläggningen som äger rum på fastigheten, kan skötas på ett hygieniskt acceptabelt sätt.

Hög skyddsnivå

Utöver vad som anges i A och B bör nedanstående krav gälla vid hög skyddsnivå med avseende på hälsoskydd

- C. Ytterligare skyddsåtgärder utöver den huvudsakliga reningen i anläggningen vidtas. Exempelvis kan det finnas behov av att förbjuda vissa utsläpp, att göra utsläppspunkten mer svårtillgänglig, att öka anläggningens robusthet eller att lägga till reningssteg som ytterligare minskar föroreningsinnehållet, ökar uppehållstiden, utjämnar varierande flöden eller tar emot eventuellt bräddat vatten.

Undantag från krav på rening av kväve

Reduktionskrav för hög skyddsnivå med avseende på kväve bör inte ställas på enskilda avlopp inom kommunen om de kommunala reningsverken i området saknar särskilda krav på kvävereduktion och nitrathalterna i grundvattnet är låga.

Bedömningsgrunder vid nyanläggning av avloppsanordningar

Dimensionering

Grundkravet är att en avloppsanordning bör dimensioneras för minst fem personer om det inte finns starka skäl mot detta.

Om miljö- och byggnämnden beslutar att godta en avloppsanordning dimensionerad för mindre än fem personer, ska krav ställas på anmälan vid förändringar som leder till ökad vattenförbrukning samt vid ägarbyte.

Utsläppspunkt

En utsläppspunkt bör inte placeras så att renat avloppsvatten släpps direkt till yt- eller grundvatten.

Slutna tankar

Vid nyanläggning av slutna tankar bör endast vakuumtoaletter, dubbelspolande toaletter eller motsvarande användas. Medelspolmängden bör inte överstiga 1 liter. BDT-vatten till slutna tank bör endast tillåtas om det är motiverat med hänsyn till människors hälsa och/eller miljön.

Avloppsanordningar med omfattande skötsel

Den som väljer en avloppslösning som kräver en mer omfattande skötsel, som minireningsverk, kemisk fällning eller fosforfilter måste kunna visa att anordningen kommer att skötas på ett sådant sätt att funktionskraven för anordningen uppfylls. Det kan göras genom att exempelvis teckna ett serviceavtal med leverantör.

Avloppsanordningar med ny reningsteknik

Teknikutvecklingen för avloppsrening med små avloppsanordningar utvecklas hela tiden, vilket innebär att nya typer av anordningar kan bli aktuella. Miljö- och byggnämnden ser positivt på att nya tekniker prövas. I samband med tillstånd för anordningar med ny teknik kan krav på provtagningar och tillstånd under begränsad tid ställas.

Sökanden ska kunna visa att förhållandena är sådana att det inte är rimligt att inrätta någon annan avloppsanordning.

Riktlinjer för små avloppsanordningar

Avloppsanordningar för BDT-vatten

Om urin eller fekalier tas om hand utan utsläpp (t.ex. urinsorterande torrtoalett) kan normal- respektive hög skyddsnivå med avseende på miljöskydd klaras med mindre rening än vad som krävs för ett osorterat avlopp. Den angivna procentuella reduktionen av fosfor och organiska ämnen vid normal och hög skyddsnivå kan dock krävas om det är motiverat av omständigheterna i det enskilda fallet. En avloppsanordning för enbart BDT-vatten ska alltid uppfylla erforderlig skyddsnivå med avseende på hälsoskydd.

Bedömningsgrunder för befintliga avloppsanordningar

Befintliga avloppsanordningar med giltiga beslut ska förväntas klara normal skyddsnivå enligt Naturvårdsverkets allmänna råd (2006:7).

Direktutsläpp från trekammarbrunn/slamavskiljare till öppet vatten, dike, stenkista eller liknande är inte godtagbart.

Hänsyn skall tas till en bostads potentiella nyttjande. Skillnaden mellan ett enkelt oisolerat hus med sommarvatten och ett hus med full standard med potential för fem personer att vistas i även vintertid, är inte oväsentlig.

Avloppsanordningar utan beslut

För befintliga anordningar som bedöms ha en potential att uppfylla normal skyddsnivå men saknar beslut ska innehavaren göra de undersökningar och redovisningar som krävs vid en nyanläggning av avloppsanordning. Innehavaren ska visa att anordningen är inrättad enligt denna redovisning. Det kan bland annat innebära friläggande av delar av anläggningen, provgrop eller inrättande av grundvattennivåer.

Om miljö- och byggnämnden bedömer att avloppsanordningen inte uppfyller normal skyddsnivå ska nämnden besluta om förbud att släppa ut avloppsvatten till anordningen.

Förbud mot utsläpp till bristfälliga avloppsanordningar

Om miljö- och byggnämnden bedömer att en avloppsanordning inte klarar normal skyddsnivå ska utsläpp av avloppsvatten till avloppsanordningen förbjudas.

Tidpunkt för när förbud ska träda i kraft bedöms i varje enskilt fall. Hänsyn ska tas till risken för betydande olägenhet för människors hälsa och miljön.

Miljö- och byggnämnden kan besluta om att förbud ska förenas med vite.

Kommunalt avlopp och gemensamhetsanläggningar

Kommunalt avlopp

Inom kommunalt verksamhetsområde för vatten och avlopp kan fastighetsägare ansöka om att ansluta sig till kommunalt avlopp. Det är fastighetsägaren som står för kostnader i samband med anslutningen. Ansökan om anslutning till kommunalt avlopp lämnas in till Tekniska förvaltningen.

Om en fastighet ligger inom kommunalt verksamhetsområde och fastighetsägaren vill göra nytt eller göra ändringar i den befintliga avloppsanordningen bör miljö- och byggnämnden i första hand besluta om att fastigheten ansluts till kommunalt avlopp.

Gemensamhetsanläggningar

En gemensamhetsanläggning är en avloppsanordning som används av två eller flera fastigheter och där det finns ett lantmäteribeslut kring fastigheternas rättigheter och skyldigheter kring den gemensamma anordningen. Fördelar med en gemensam avloppsanordning är att antalet utsläppspunkter minskar. Det kan även innebära bättre funktion och/eller längre livslängd på anordningen och lägre kostnader för den enskilde fastighetsägaren.

Inom samlad bebyggelse där det är svårt att inrätta små avloppsanordningar samt i områden där det finns risk för förorening av dricksvattentäkter bör möjligheten att anlägga gemensamhetsanläggning undersökas.

Bilagor

Bilaga 1. Exempel på avloppsanordningar

Bilaga 2. Lagstiftning och miljömål

Bilaga 1 - Exempel på avloppsanordningar

Exempel på avloppsanordningar som enligt Naturvårdsverkets allmänna råd (2006:7) bedöms klara normal respektive hög skyddsnivå

Avloppsvatten	Anläggningstyp	Normal skyddsnivå	Hög skyddsnivå	
			Miljöskydd	Hälsoskydd
WC + BDT	Slamavskiljare och infiltration ²	Ja	Ja, vid särskilt bra markförhållanden (mäktig sand eller gruslager)	Ja, vid skydd av badplatser Nej, vid skydd av dricksvatten ³
	Slamavskiljare, markbädd ² eller minireningsverk	Ibland ¹	Nej	Nej
	Slamavskiljare, markbädd ² med efterbehandlingssteg ⁵	Ja	Nej Ja, med efterbehandlingssteg i form av våtmark, damm eller liknande ⁴	Nej Ja, med tät markbädd och tät efterbehandlingssteg i form av våtmark/damm eller liknande ⁴
	Slamavskiljare, markbädd ² och fosforfilter ⁶	Ja	Ja	Fosforfilter ger bra smittskydd
	Slamavskiljare, markbädd ² och kemisk fällning ⁶	Ja	Ja	Nej
	Slamavskiljare, markbädd ² , kemisk fällning och efterbehandlingssteg ⁵	Ja	Ja	Ja
	Slamavskiljare, infiltration ² och kemisk fällning ⁶	Ja	Ja	Ja, vid skydd av badplats Nej, vid skydd av dricksvatten ³
	Slamavskiljare, minireningsverk ⁷ med efterbehandlingssteg ⁵	Ja/Nej beroende på produkt	Ja/Nej beroende på produkt	Ja/Nej beroende på produkt

Tabell 1

1. I normala fall krävs någon form av efterbehandlingssteg efter markbädd och minireningsverk. I glest bebyggda områden är de enskilda tomterna/fastigheterna vanligtvis större och avståndet till närmaste granne stort. Om inte särskilt känsliga objekt såsom badvatten, dricksvattentäkter, avloppskänsliga vattendrag eller andra skyddsvärda objekt riskerar att påverkas, kan slamavskiljare med enbart minireningsverk eller markbädd godkännas.
2. Anläggningen utformas motsvarande markbädd/infiltration enligt Naturvårdsverkets publikation: Små avloppsanläggningar, – Hushållspillvatten från högst 5 hushåll, "Fakta oktober 2003" . Även kompaktfiler (t.ex. Baga, In-drän, Rona, Pipe-life) kan användas.
3. Vattenskyddsområde, enskilda vattentäkter i samlad bebyggelse och grundvattenförekomster.
4. Enligt avloppsguiden kan en efterbehandling i form av damm/våtmark avskilja 60-90% av fosfor, 50-95% av BOD och 50-95% av kväve. Vid överbelastning minskar dock reduktionen kraftigt, framförallt av fosfor. En väl utförd damm/våtmark kan i kombination med markbädd godkännas vid hög skyddsnivå med avseende på miljöskydd.
5. På avloppsguiden (www.avloppsguiden.se) finns mer information om efterbehandlingssteg.
6. Information om av fosforfilter och kemiskfällning finns på avloppsguiden (www.avloppsguiden.se).
7. Det ska finnas en oberoende utvärdering av minireningsverket för att den ska godkännas.

Avloppsvatten	Anläggningstyp	Normal skyddsnivå	Hög skyddsnivå	
			Miljöskydd	Hälsoskydd
Torr toalettlösning eller WC till slutan tank eller annan uppsamling och BDT separat	Torra toalettlösningar ¹ med separat rening av BDT-vatten (se nedan)	Ja	Ja	Ja
	Slutan tank ² med separat rening av BDT-vatten	Ja	Ja	Ja
	Urinsorterande vattentoalett ⁴ med behandling av urinavlastat avloppsvatten och BDT i slamavskiljare och infiltration	Ja	Ja	Ja, vid skydd av badplats Nej ⁵ , vid skydd av dricksvatten ⁶
	Urinsorterande vattentoalett ⁴ med behandling av urinavlastat avloppsvatten och BDT i slamavskiljare och markbädd	Ja	Nej Ja, då markbädden kombineras med efterbehandlingssteg	Nej Ja, med tät markbädd och tät efterbehandlingssteg i form av våtmark/damm eller liknande ⁷
BDT	Slamavskiljare (två- eller trekammarbrunn med efterföljande markbädd/infiltration ³)	Ja	Ja	Ja

Tabell 2

- Det finns flera olika torrtoaletter;
 - Multrum och mulltoa där både fekalier och urin samlas i en behållare.
 - Urinsorterande torrtoalett bygger på separat hantering av urin, fekalier och BDT-vatten (bad, disk, tvätt). Urinen samlas upp i en tank, fekalier och papper samlas i en behållare i eller under toaletten. Resterande avloppsvatten (BDT-vattnet) renas separat.
- Snålspolande toalett (max 1l/spolning) eller vakuumtoalett används för att undvika att tanken fylls onödigt fort.
- Mindre anordningar godtas när det bara är BDT vatten, t.ex. behöver inte markbädden vara lika stor som vid WC+BDT avloppsvatten. Slamavskiljare i form av tvåkammarbrunn godtas.
- En urinsorterande vattentoalett har två fack. I det främre facket spolats urinen ned med en liten mängd vatten och leds till en tank på fastigheten. Den kan i princip användas överallt där vanlig vattentoalett fungerar, men två ledningar och uppsamlingstank för urinen krävs. En tank för uppsamling av urin bör vara omkring 3 m³ för ett hushåll. Det brukar räcka för tömning en gång per år.
- Urin innehåller lite eller inga smittämnen, därför är urinseparering ingen åtgärd för att minska spridning av bakterier och virus.
- Vattenskyddsområde, enskilda vattentäkter i samlad bebyggelse och grundvattenförekomster.
- Enligt avloppsguiden kan en efterbehandling i form av damm/våtmark avskilja 60-90% av fosfor, 50-95% av BOD och 50-95% av kväve. Vid överbelastning minskar dock reduktionen kraftigt, framförallt av fosfor. En väl utförd damm/våtmark kan i kombination med markbädd godkännas vid hög skyddsnivå med avseende på miljöskydd

Bilaga 2 - Lagstiftning och miljömål

Miljöbalken (1998:808)

1 kap.

1 § Bestämmelserna i miljöbalken syftar till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. En sådan utveckling bygger på insikten att naturen har ett skyddsvärde och att människans rätt att förändra och bruka naturen är förenad med ett ansvar för att förvalta naturen väl.

2 kap.

2 § Alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skall skaffa sig den kunskap som behövs med hänsyn till verksamhetens eller åtgärdens art och omfattning för att skydda människors hälsa och miljön mot skada eller olägenhet.

3 § Alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skall utföra de skyddsåtgärder, iakttä de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. I samma syfte skall vid yrkesmässig verksamhet användas bästa möjliga teknik.

5 § Alla som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd skall hushålla med råvaror och energi samt utnyttja möjligheterna till återanvändning och återvinning. I första hand skall förnybara energikällor användas.

6 § För en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde ska det väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön.

7 § Kraven i 2-5 §§ och 6 § första stycket gäller i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla dem. Vid denna bedömning ska särskild hänsyn tas till nyttan av skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått jämfört med kostnaderna för sådana åtgärder.

9 kap.

1 § Med miljöfarlig verksamhet avses

1. utsläpp av avloppsvatten, fasta ämnen eller gas från mark, byggnader eller anläggningar i mark, vattenområden eller grundvatten

2 § Med avloppsvatten avses

1. spillvatten eller annan flytande orenlighet

7 § Avloppsvatten skall avledas och renas eller tas om hand på något annat sätt så att olägenhet för människors hälsa eller miljön inte uppkommer. För detta ändamål skall lämpliga avloppsanordningar eller andra inrättningar utföras.

Regeringen får föreskriva att det skall vara förbjudet att utan tillstånd eller innan anmälan har gjorts inrätta eller ändra sådana avloppsanordningar eller andra inrättningar.

Regeringen får överlåta åt kommunerna att meddela föreskrifter enligt andra stycket.

11 kap.

2 § vattenområde: ett område som täcks av vatten vid högsta förutsebara vattenstånd

Förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd

12 § Det är förbjudet att i vattenområde släppa ut avloppsvatten från vattentoalett eller tätbebyggelse, om avloppsvattnet inte har genomgått längre gående rening än slamavskiljning.

Vad som sägs i första stycket gäller dock inte om det är uppenbart att sådant utsläpp kan göras utan risk för olägenhet för människors hälsa eller miljön.

13 § Det krävs tillstånd för att

1. inrätta en avloppsanordning som en eller flera vattentoaletter ska anslutas till, eller
2. ansluta en vattentoalett till en befintlig avloppsanordning.

Det krävs anmälan till den kommunala nämnden för att inrätta en annan avloppsanordning än som avses i första stycket.

En ansökan om tillstånd enligt första stycket ska prövas av den kommunala nämnden. Ansökan prövas dock av generalläkaren i de fall generalläkaren utövar tillsyn över anläggningen.

En kommun får meddela föreskrifter om att det i stället för anmälan krävs tillstånd för att inom vissa delar av kommunen inrätta en sådan anordning som avses i andra stycket. Sådana föreskrifter får endast avse tillståndsplikt som behövs för att skydda människors hälsa eller miljön. Förordning (2008:690).

Förordning (2012:259) om miljöstraffavgifter

3 kap. 1 § För en överträdelse av 13 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd ska en miljöstraffavgift betalas

1. med 5 000 kronor, om överträdelsen är att utan tillstånd inrätta en avloppsanordning trots att ett sådant tillstånd krävs,
2. med 3 000 kronor, om överträdelsen är att utan tillstånd ansluta en vattentoalett till en befintlig avloppsanordning som före anslutningen inte hade någon vattentoalett ansluten, och
3. med 3 000 kronor, om överträdelsen är att utan att ha gjort en anmälan inrätta en avloppsanordning trots att en sådan anmälan krävs.

Naturvårdsverkets allmänna råd om små avloppsanordningar för hushållsspillvatten (NFS 2006:7)

Allmänna råden är en tolkning av gällande lagstiftning och innehåller generella rekommendationer om tillämpning av lagar och regler. I de allmänna råden 2006:7 ligger betoningen på anläggningarnas funktion i stället för deras konstruktion. En av grunderna för detta är att man i motiven till miljöbalken tydligt tog ställning för att myndigheter – även vid vitesförelägganden – skulle kunna formulera sina krav i form av funktionskrav. Med detta avses att kraven formuleras i termer av vad som ska uppnås, inte exakt hur detta ska ske.

Enligt dessa råd är det nu upp till tillsynsmyndigheten i respektive kommun att bedöma i vilka områden i kommunen som det bör ställas strängare reningskrav, dvs. **hög skyddsnivå**. I övriga områden är utgångspunkten att normalkrav ska ställas, dvs. **normal skyddsnivå**.

Med hög respektive normal skyddsnivå avses de kravspecifikationer med avseende på anläggningars prestanda som Naturvårdsverket anger i de allmänna råden. Det finns inget som hindrar tillsynsmyndigheten att ställa krav som avviker från dessa förslag så länge det är motiverat. Man måste vid formulering av krav på små avlopp utgå från att behoven av rening kan variera i landskapet, både med tanke på hälsoskydd och miljöskydd.

Trots att de allmänna råden använder begrepp som normal respektive hög skyddsnivå så finns inga bemyndiganden för kommunerna att skriva generella föreskrifter om detta. Varken kommunfullmäktige eller någon av kommunens nämnder kan på förhand fatta *bindande beslut* om huruvida det ska vara hög eller normal skyddsnivå i fastigheter i ett område. Det krävs alltid en enskild bedömning i varje enskilt fall där miljönyttan ställs mot kostnaden, enligt avvägningsregeln 2 kap. 7§ MB.

I de allmänna råden 2006:7 finns bland annat;

- Kriterier för vilka områden som bör skyddas med så kallad hög skyddsnivå.
- Krav som tillstånds- och tillsynsmyndigheten bör ställa på avloppsanordningar, i form av grundkrav och krav vid normal och hög nivå. Kraven skiljer sig mellan hälso- och miljöskydd.
- Vad som bör beaktas vid val av lokalisering av en avloppsanläggning.

Miljömål

Nationella

Av landets 16 nationella miljömål, kan främst följande nämnas som särskilt viktiga vid arbetet med små avloppsanordningar;

- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag
- Grundvatten av god kvalitet
- Hav i balans samt levande kust och skärgård
- God bebyggd miljö
- Giffri miljö
- Bara naturlig försurning

Lokala

Kommunfullmäktige beslutade 2006-09-18 § 143 om Lokala miljömål för Bodens kommun. Miljömålet "Ingen övergödning" berör avloppsanordningar särskilt.

Någon uppföljning eller revidering har inte gjorts av miljömålen.

Mål 2008

Senast år 2008 ska det finnas åtgärdsprogram enligt EU:s ramdirektiv för vatten som anger hur God ekologisk status ska nås för sjöar och vattendrag samt för kustvatten.

Mål 2010

Fram till år 2010 ska utsläppen av fosforföreningar från mänsklig verksamhet till sjöar, vattendrag ha minskat från 1995 års nivå. (1995 var utsläppet av fosforföreningar från Svedjans reningsverk 2,56 ton.)

Fram till år 2010 ska de vattenburna utsläppen av kväve från mänsklig verksamhet till älvar inte öka från 1995 års nivå. (1995 var utsläppet av kväve från Svedjans reningsverk 91,32 ton.)

Utsläppen av näringsämnen från mänsklig aktivitet, till de sjöar i kommunen som är övergödda ska ha minskat till en ekologiskt hållbar nivå senast till år 2010. (Med ekologisk hållbar nivå avses så låga utsläpp att sjöarna ges möjlighet till återhämtning och stabilisering på naturlig nivå)

Undermåliga enskilda avloppsanläggningar med direkta utsläpp i sjöar och vattendrag är åtgärdade.

EU:s ramdirektiv för vatten

År 2015 ska alla vatten i Europa ha uppnått god ekologisk och kemisk status. I Sverige är det de fem nya vattenmyndigheterna som har det övergripande ansvaret att se till att EU:s ramdirektiv för vatten genomförs i landet. Vattenmyndigheterna samordnar arbetet i sitt vattendistrikt och de fastställer miljö kvalitetsnormer, förvaltningsplaner och åtgärdsprogram.

För varje vattenmyndighet finns det en särskild vattendelegation med uppgift att fatta beslut inom vattenmyndighetens ansvarsområde.

Sjöar i Bodens kommun som inte uppnår god ekologisk status är bl.a. Persöfjärden, Kusträsket, Bodensjöarna och Degervattnet enligt Vattenmyndigheten, Bottenvikens Vattendistrikt.

Bottenvikens vattendistrikt har beslutat om ett åtgärdsprogram för tiden 2009-2015. Syftet med åtgärdsprogrammet är att se till att de miljö kvalitetsnormer som har föreskrivits för vattendistriktets vattenförekomster uppfylls senast den 22 december 2015, eller vid den senare tidpunkt som Vattenmyndigheten beslutat.

Under vissa förutsättningar får Vattenmyndigheten, Bottenvikens Vattendistrikt, besluta om undantag från att nå god status till 2015, antingen genom beslut om förlängd tidsfrist eller mindre stränga krav. Förlängning av tidsfrist regleras i fjärde kap. 9 § VFF (Vattenförvaltningsförordningen) och innebär att god status ska uppnås 2021, 2027 eller så snart som det naturliga förhållandena tillåter efter 2027.

**Bodens
kommun**

Kommunledningsförvaltningen, Samhällsbyggnadskontoret

961 86 Boden